

βίων φύσις· ἡ δὲ αἰωνιότης τὸ ἅγιον τῆς
ἠθικῆς εὐδαιμονίας καὶ μακαριότητος. Τὰ
πάντα ἐν τῷ παρόντι βίῳ σκοτεινὰ καὶ αἰ-
νιγματώδη τὰ πάντα ἐν τῷ μέλλοντι κα-
θαρά καὶ σαφῆ. « Ἐκ μέρους γινώσκουμεν,
» βοᾷ ὁ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐκ μέ-
» ρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ
» τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθή-
» σεται. . . . Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσό-
» πρου ἐν αἰνίγματι. τότε δὲ πρόσωπον
» πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους,
» τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπε-
» γνώσθην. »

Ἀνδριζόμεθα τοίνυν, ὅπως χρηματίσω-
μεν νόεσι ὁρῶντες τὸν Θεὸν ἐν
ἐκείνῃ τῇ κλητῇ καὶ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ, εἰς-
ελθόντες « μετὰ τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ
» βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνίου, » εἰς τὴν
ἁγίαν πόλιν, τὴν καινὴν Ἱερουσαλὴμ, « τὴν
» ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην
» τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ὅτε ἐξέλθει ὁ Θεὸς
» πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν
» καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔτι ἔσται οὔτε πένθος,
» οὔτε πρηνὴς, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι
» ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. »

Νῦν μὲν δάκρυα καὶ πάλιν· τότε δὲ θυ-
μηδία καὶ ἀνάπαυσις. « Τὸ ἐσπέραις αὐλι-
» σθήσεται κλυθμός, καὶ εἰς τὸ πρῶτον
» ἀγαλλίασις. »

Ἰ. Ἀριστοκλῆς.

ΠΡΕΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ

« ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ »

ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.

« Ὅτι μὲν τὰ σοφὰ καὶ ἀθάνατα ἔργα
τῶν περιλαμπῶν τῆς προγονικῆς ἡμῶν
Μούσης φωστήρων βριθοῦσι γυνωμῶν
κοινωφελῶν καὶ χρησίμων, αἵτινες κα-
τηύγασαν καὶ ἐσαεὶ προωρισμέναι εἰσὶν

(ΤΟΜ. Α΄.)

ἵνα φωταγωγήσωσιν ἅπασαν τὴν ἀν-
θρώπινην, πάντες συμφώνως ὁμο-
λογῶσι. Καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ μόνον
ἔπρεπεν ἄρα νὰ σπουδάζωνται τὰ ἐλ-
ληνικὰ γράμματα, ἵνα χρησιμεύωσι
δηλονότι ὡς μέσα πρὸς μελέτην τῶν
χρεῶν καὶ καθηκόντων παντὶ σπουδαίῳ
ἀνδρὶ, ὁδηγῶσι δὲ καὶ φωτίζωσι τοὺς
συνόντας εἰς τὴν ὀρθὴν διοίκησιν παν-
τός τοῦ βίου αὐτῶν. Ἀλλ' ἐὰν μετὰ
προσοχῆς ἐξετάσωμεν τὸ παρὰ πολλοῖς
ἐπικρατοῦν σήμερον σύστημα σπουδῆς
τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, τί εὐρή-
σομεν; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο πᾶς
τις εὖ εἰδώς τὰ καθ' ἡμᾶς θέλει μετὰ
θλίψεως ὁμολογήσει πᾶν τούναντίον·
διότι τὰ ἐλληνικὰ γράμματα οὕτως
ἀμελῶς καὶ ἐμπαρέργως σπουδάζονται
νῦν παρὰ τῶν πολλῶν, ὥστε τὴν τοι-
αύτην σπουδὴν οὐδὲ σπουδὴν δύναται
τις προστηκόντως ὀνομάσαι, ἀλλ' εἴτε
λόγῳ συνηθείας, εἴτ' ἐπιδείξεως, εἴτε
καὶ παιδείας χάριν, πολλοὶ τῶν νέων
διέρχονται ἐν τοῖς Σχολείοις καὶ Γυ-
μνασίοις τοὺς ἀνεκτιμήτους τῶν προ-
γόνων ἡμῶν θησαυροὺς πρὸς τὴν τῆς
γλώσσης δῆθεν ἐκμάθησιν, ἔργῳ δὲ
μηδεμιᾶς καρποῦνται ἐξ αὐτῶν λυσι-
τελοῦς ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐντυπώσεως,
μηδὲ διάγνωσιν τινα ποιῶνται τῶν ἀ-
νεκτιμήτων ἐκείνων κειμηλίων, ἅτινα
ἐν αὐτοῖς τεθησαυρισμένα ὑπάρχουσιν.
Ἀποδείξεις δέ· ὅτι, ἅμα τῇ τῶν Σχο-
λείων ἀποφοιτήσει, εἰσελάσαντες οἱ
ποιοῦτοι νέοι εἰς τὸ κοινωνικὸν τοῦ
βίου στάδιον, οὕτω ταχέως καὶ παν-
τελῶς ἀνορεκτοῦσι πρὸς τὰ ζωήρβута
τῆς σοφίας ἐκεῖνα νάματα, ἅτινα ὤ-
φειλον νὰ καταρδεύωσι τὰς ψυχὰς αὐ-
τῶν κατὰ πᾶσαν τῆς βιοτικῆς ὁδοιπο-
ρίας τὴν αὐχμηρὰν ἔρημον, ὥστε πα-

ρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀκατασχέτου βροῦ τῶν νεωτεριστικῶν ἰδεῶν καὶ ψευδοσοφισμάτων, ἄγονται καὶ φέρονται ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐν ἐλλείψει πάσης ἄλλης ὑγιоῦς διανοητικῆς τροφῆς, στέργωσιν, ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ἐν τῇ ξένῃ χώρᾳ, νὰ κορένῃσι τὴν γαστέρα αὐτῶν ἀπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν μυθαρίων καὶ ψευδολογημάτων, ὑφ' ὧν, ὡς μὴ ὥφειλε! κατεπλυμμήρησεν ὁ ματαιόφρων ἡμῶν αἰὼν. Τί δὲ τὸ ἐντεῦθεν; Πλανῶντες καὶ πλανώμενοι κινδυνεύομεν ν' ἀπολέσωμεν ὅ,τι μέγιστον καὶ τιμαλφές, τὴν προγονικὴν ἡμῶν καταγωγὴν, τὴν ἐθνικότητα.

Αἴτιον δὲ τῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ ἀριστευρήματα ἀνορεξίας καὶ ἀποστροφῆς ταύτης τινῶν οὐδὲν ἄλλο νομίζομεν ἢ, ἐνθεν μὲν τὴν ἀτελῆ καὶ ἐπιπόλαιον τῆς γλώσσης σπουδὴν, ἐνθεν δὲ ὑψηλόφρονά τινα καὶ ματαίαν οἴησιν, ὅτι δῆθεν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς προήχθη ἐπὶ τὸ ἄκρον πάσης σοφίας καὶ γνώσεως, πάντα δὲ τὰ ἀρχαῖα θεωρητέα ὡς αἰολά τινα καὶ εὐρωτιῶντα φληναφήματα σοφιστικά καὶ λεπτολόγια. Ὅποια ἀπάτη! ὅποια πλάνη! ὅποια ζημία! Καὶ πρῶτον μὲν ἐρωτῶ ὑμᾶς, ὦ φίλοι νεωτερισταί, πῶς τολμᾶτε ν' ἀποφαίνεσθαι περὶ πραγμάτων, αἵτινα ἢ ἀτελῶς ἢ οὐδόλως ἐσπουδάσατε; Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπίστασθε τὸ περὶ οὗ καταφέρεσθε, πῶς ἀσυστόλως καλύπτετε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπισκιάζετε τὸ φῶς, ὅπερ ἐφώτισε καὶ φωτίσει ἅπασαν τὴν παρ' ὑμῶν ἐξυμνουμένην Εὐρώπην καὶ τὰ σοφὰ αὐτῆς πνεύματα; Διατί τάχα, καίτοι ἔχοντες ὡς ἀναφαίρετον κληροδόμημα τοὺς εὐθαλλεῖς καμάτους αὐτῶν τῶν πρώτων τῆς σοφίας γεωργῶν, ἀντὶ νὰ προστρέχωμεν

κατ' εὐθὺ πρὸς αὐτοὺς, νὰ προτιμῶμεν τοὺς μαθητὰς τῶν μαθητῶν ἐκείνων, οἵτινες, παραλαβόντες τὰς βάσεις καὶ ἀφορμὰς αὐτῶν ὑπ' ἐκείνων, ἀνέμιξαν αὐτὰς, κατὰ τὸ δοκοῦν, μὲ τὰς ἐθνικὰς προλήψεις, καὶ τὰς σχολαστικὰς, θρησκευτικὰς καὶ νεοσοφιστικὰς αὐτῶν αἱρέσεις καὶ δοξασίας; — Διατί ἄλλο βεβαίως, εἰ μὴ διότι πολλὰ ὀλίγον γινώσκομεν αὐτοὺς καὶ πολλὰ ὀλίγον ἀγαπῶμεν νὰ συντυγχάνωμεν μετ' αὐτῶν, ἔχοντες τὴν σφαλερὰν καὶ κακῶς ἀπολουμένην πρόληψιν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι δῆθεν εἰσὶ σχολαστικοί τινες καὶ αὐστηροὶ τῆς ἀρετῆς διδάσκαλοι; — Ὅχι, φίλοι νεωτερισταί, ὅχι· τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως. Οἱ διδάσκαλοι οὗτοι εἰσὶ γλυκεῖς καὶ καταπειστικοί, εἰσὶ ὁμιλητικοὶ καὶ εὐπροσήγοροι, εἰσὶ κοινωνικοὶ καὶ ἀγαθοὶ πολῖται καὶ πατριῶται. Δὲν διδάσκουσι γνώμας, αἵτινες κατ' ἐκείνην μόνον τὴν ἐποχὴν ἦσαν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' ἀληθείας γενικὰς, ἀληθείας ἀπολύτους καὶ αἰωνίας. Δὲν παραινοῦσιν ὑψηλὴν καὶ ὑπεράνθρωπον ἀρετὴν, ἀλλὰ καθέκοντα κοινωνικὰ καὶ χρῆε παντὸς καλοῦ καγαθοῦ ἀνδρός, εἴτε ὡς πατὴρ καὶ συζύγου, εἴτε ὡς υἱοῦ καὶ πολίτου θεωρουμένου. — Συνανεστράφητέ ποτε μετὰ τοῦ Σωκράτους; — Τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ πόσον εἶναι γλυκὺς, πόσον ὁμιλητικὸς, πόσον ἐπαγωγὸς εἰς τοὺς λόγους καὶ καταπειστικὸς εἰς τοὺς συλλογισμοὺς καὶ τὰς γνώμας; Δὲν σοὶ ἐπιβάλλει ψυχρῶς τὰς ἀληθεῖς καὶ σοφὰς αὐτοῦ θεωρίας ὡς παραδεκτέας, ἀλλὰ σὲ φέρει εἰς θέσιν νὰ ὁμολογήσῃς σὺ μόνος ταύτας. Τί περιττόν καὶ ἀνωφελές εἰς τοὺς διαλόγους του; Τί δυσνόητον καὶ ἀνεφάρμοστον εἰς πᾶσαν ἐποχὴν καὶ

εἰς πᾶν ἔθνος; — Πόσῃν λοιπὸν ζημίαν ἐπιφέρει ἡ στέρησις τῶν πολυτίμων τούτων συνδιατριβῶν τοῖς ἐν ἐλαχίστῃ μοίρᾳ αὐτὰς τιθεμένοις, καὶ τοῖς νεωτεριστικοῖς ἐντροφῶσι μυθαιοῖς;

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πρόθεσις ἡμῶν δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀφίνωμεν εἰς τοὺς κρείττονας ἡμῶν ἵνα περαίνωσι καὶ ἀναπτύσσωσι τὰς ἐπὶ τούτου γνώμας καὶ σκέψεις· ἄλλως τε, οὐδ' οἱ πρῶτοι ἐσμὲν οἱ κατὰ τῶν μυθιστοριῶν φωνὴν ἀφέντες, οὐδὲ τὸ κακὸν ὑπάρχει τοσοῦτον γενικὸν καὶ ἐπίφοβον. Ἐπιθυμοῦντες ὁμῶς ἵνα αἰσθητότερον καταδείξωμεν τὴν ἐκ τῆς τῶν προγονικῶν ἡμῶν ἀριστουργημάτων μελέτης ἄμεσον τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὠφέλειαν, ἐπεχειρισάμεθα τὴν συνοπτικὴν ἐρμηνείαν διαλόγου τινὸς τοῦ « ἀνδρῶν ἀπάντων σοφωτάτου Σωκράτους, » ὁμολογοῦντες ἅμα ὅτι οὐδὲν πλεόν ἢ ποτῆριον μόνον ἐκ τῶν γλυκερῶν ναμάτων τῆς πολυχύμονος ῥήτρας τοῦ δαιμονίου ἐκείνου ἀνδρὸς παρέξωμεν τοῖς φίλοις ἀναγνώσταίς.

Ἐὰν δὲ ἡ οἰκονομία τῶν κοινοφελεστάτων καὶ σωτηριωδεστάτων ἐστὶν ἀρετῶν, οὐδεὶς βεβαίως θέλει μεμψήσῃ ἡμᾶς ὅτι ἐξελεξάμεθα ἵνα παραθέσωμεν ὅσα περὶ αὐτῆς ἐφιλοσόφησεν ὁ Σωκράτης. Καὶ πῶς δὲν εἶναι πρέπον ἵνα λογιζῆται ἡ οἰκονομία ὡς συντηρητική τις τῆς κοινωνίας ἀρχὴ καὶ θεμέλιον, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς πᾶσιν ἀξιοσπούδατος; — Τίς ἀκολουθήσας τὰς περὶ αὐτῆς σκέψεις καὶ θεωρίας τοῦ θεοῦ Σωκράτους δὲν ἐπέισθη ὅτι εἰς πάντας μὲν ἐν γένει ἡ οἰκονομία ἀπαραιτήτως ἀναγκαία ἐπιστήμη ἐστὶ, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς περιουσίαν τινα ἔχοντας; Ἐὰν

« τὸ φυλάξαι τ' ἀγαθὰ χαλεπώτερον » ἐστὶ τοῦ κτήσασθαι, » κατὰ τὸν τοῦ βήματος λέοντα, πόσον ἄρα γε χαλεπώτερον ἤθελεν εἶναι τῷ κεκτημένῳ οὐχ ἀπλῶς τὸ σῶζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ αὔξειν τὴν οὐσίαν, εἰ μὴ ἐπίστατο τὴν τῆς οἰκονομίας θαυμασίαν ἐπιστήμην; — Αὕτη ἐστὶν ἡ διδάσκουσα οὐχ ἀπλῶς τὸ κτᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ αὔξειν καὶ σῶζειν τὰ ὑπάρχοντα. Διδάσκουσα δὲ τὸ αὔξειν τὴν οὐσίαν, οὐδόλως συνεπάγεται καὶ τὸ ἐπισωρεύειν ἀκορέτως καὶ πλεονεκτικῶς ὄγκους ἐπὶ ὄγκων καὶ μέταλλα νεκρά καὶ ἄχρηστα ἐπὶ ἄλλων ὁμοίων, ἀλλὰ τὸ ἐμφρόνως καὶ νουνεχῶς διαχειρίζεσθαι τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἐξ ἀχρήστων χρήματα αὐτὰ ποιεῖσθαι. Ὡστε, κατὰ τὸν Σωκράτην, ἀγαθὸς οἰκονόμος ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅστις ἐπίσταται οὐ μόνον τὸ αὔξειν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἀλλὰ μεταδίδωσι τῆς εὐπορίας καὶ ἄλλῳ τινί, καὶ τοῖς φίλοις προσβοηθεῖ, καὶ τῇ πατρίδι ἐν ἀνάγκαις εἰσφέρει, καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας προθύμους καὶ εὖνους καὶ πιστοὺς καθίστησιν· εἰς τὸν τοιοῦτον δὲ δικαίως ἀρμόζει ἡ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἐκωνυμία. Γενικώτερον δὲ εἰπεῖν, ἡ οἰκονομία ὀρίζει τὰ χρέη τοῦ τε ἀνδρὸς ἐν τοῖς ἔξω καὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῷ οἴκῳ, κανονίζει τὰ ἔργα ἀμφοτέρων καὶ διαγράφει τὸ σχέδιον τῆς τε οἰκογενειακῆς καὶ πολιτικῆς εὐημερίας.

Ὅπως δὲ μὴ βαρύνωμεν τοὺς ἀναγνώστας διὰ μακρὰς παραφράσεως τοῦ ὅλου λόγου, ἐπιχειροῦμεν τὴν περίληψιν τοῦ περὶ οἰκονομίας διαλόγου τοῦ Σωκράτους, ὃν μᾶς διέσωσεν ὁ Ξενοφῶν διὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ καλλιπείας καὶ χάριτος. — Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς ἀκριβεστέραν τοῦ διαλόγου κα-

τάληψιν νά προτάξωμεν ὀλίγα τινά καὶ περὶ τοῦ Κριτοβούλου, πρὸς ὃν γίνε-
ται ὁ διάλογος.

Ὁ μὲν λοιπὸν Κριτόβουλος ἦν εὐ-
γενὴς Ἀθηναῖος, νέος καὶ πλούσιος,
ἄπειρος δὲ τοῦ οἰκονομεῖν, ὡς φαίνε-
ται, καὶ ὀλίγον φροντίζων ὅπως αὐξή-
σῃ τὴν περιουσίαν του· διὸ καὶ ἀμη-
χανῶν ἐπὶ τῇ βαθμῇδὸν φθορᾷ καὶ ἐ-
λαττώσει αὐτῆς προσέρχεται πρὸς τὸν
φίλον του πάντῃ δὲ εὐπρόσιτον καὶ κοι-
νὸν διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν τῆς νεο-
λαίας Σωκράτην, ἵνα διδαχθῇ παρ' αὐ-
τοῦ τὰ τῆς οἰκονομίας μαθήματα.
Κατὰ δὲ τὴν τότε τῶν Ἀθηναίων πο-
λιτείαν ἦτοι τὴν δημοκρατίαν, ἐκ τῆς
τάξεως ταύτης τῶν εὐπατριδῶν οἱ Ἀ-
θηναῖοι ἐξελέγοντο τοὺς στρατηγούς
καὶ τοὺς ἐν ἄλλοις πολιτικοῖς ἀξιώ-
μασιν· ἐφορολόγουν δὲ αὐτοὺς μάλιστα
καὶ βαρύτερον παντὸς ἄλλου, ἐν ταῖς
κοιναῖς τῆς πόλεως ἀνάγκαις, ἐπιβάλ-
λοντες αὐτοῖς, ἀναλόγως τῆς περιου-
σίας ἐκάστου, τὰς χορηγίας, καὶ τριη-
ραρχίας, καὶ γυμνασιάρχίας, καὶ ἵπ-
ποτροφίας καὶ λοιπὰς κοινὰς λεί-
τουργίας καλουμένας. Διὸ καὶ συμ-
βουλεύει αὐτὸν ὅτι χρεωστεῖ νά φρον-
τίζῃ περὶ αὐξήσεως τῆς περιουσίας του
ὅπως ἐπαρκῇ εἰς ὅλα ταῦτα.

Ἀρχόμενος λοιπὸν τοῦ λόγου ὁ Σω-
κράτης ἐξετάζει πρῶτον ὅ,τι ἐστὶν ἡ
οἰκονομία καὶ τί τὸ τοῦ οἰκονόμου ἔρ-
γον· δίδωσι δὲ ὀρισμὸν αὐτῆς ἀξιόλο-
γον διὰ τῶν ἐξῆς: «οἰκονόμου ἀγα-
» θοῦ ἐστὶν εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον.»
καὶ κατατάσσει αὐτὴν μετὰ τῶν τε-
χνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Εἶτα συζητεῖ τὸ
ἀντικείμενον αὐτῆς, ὅπερ ἐστὶν ὁ οἶκος
μετὰ πάντων τῶν πρὸς τὸν οἶκον ἐ-
χόντων σχέσιν, καὶ ἀνευρίσκει ὅτι ἡ

οἰκονομία ἔχει ἀπόλυτον ἔκτασιν ἐπὶ
παντὸς ὅ,τι κέκτηται τις. Παρεισάγων
δὲ τὴν ἐνστασιν ὅτι καὶ πολλῶν βλα-
βερῶν κάτοχος δύναται τις νά ᾔῃ, ὡς
τῶν ἐχθρῶν λ. χ. συζητεῖ τὴν δύναμιν
τῆς τέχνης τοῦ οἰκονόμου καὶ ἀποφαί-
νεται ὅτι ἀγαθὸς οἰκονόμος ἐστὶν, ὅστις
καὶ τὰ ἀχρηστοὶ καὶ ἐπιβλαβῆ δύναται
νά μετατρέψῃ εἰς χρήσιμα, ἐνῶ ἀπ' ἐ-
ναντίας καὶ αὐτὰ τὰ χρησιμώτατα, ὡς,
τὸ ἀργύριον, καὶ οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ θερέμ-
ματα, ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπικτήμια εἰσι τῷ
μὴ ἐπισταμένῳ ἐπωφελῶς χρῆσθαι.
Ἐρωτῶντος δὲ τέλος τοῦ Κριτοβούλου,
διατί ἄρα γε πολλοὶ, καίτοι ἔχοντες
κεφάλαια καὶ ἐπιστήμας ἀφ' ὧν δύναν-
ται ἐργαζόμενοι νά αὐξήσωσι τοὺς οἶ-
κους των, καὶ ὁμως δυστυχοῦσιν, ὁ Σω-
κράτης διαλύει τὴν ἀπορίαν αὐτοῦ,
λέγων ὅτι οὗτοί εἰσι δοῦλοι, καὶ δοῦλοι
αἰσχυρῶν δεσποτῶν, τῶν ἰδίων δηλονότι
αὐτῶν παθῶν καὶ ἐλαττωμάτων, ὧν
τὸ μὲν κεφάλαιον ἐστὶν ἡ ἀργία καὶ
αἱ ταύτη παρακοιλοῦσθαι κακίαι, αἶον
αἱ κυβεῖαι, αἱ ἀνωφελεῖς ἀνθρώπων ὁ-
μιλίαι καὶ ματαιοσχολίαι· προσέτι δὲ
αἰ γαστριμαργίαι, ἡ κρεπάλαι καὶ παν-
τοῖου εἶδους ἀσωτεῖαι· καὶ τέλος ἡ
ὀκνηρία καὶ ματαιόφρων μικροφιλοτι-
μία. Οὗτοι δὲ πάντες οἱ αἰσχυροὶ δε-
σπότης, οὗς θεωρεῖ πολλῶ ἀπνηροτέ-
ρους καὶ αὐτῶν τῶν πολέμιων, οὕτω
θεινῶς ἀρχοῦσι τῶν ἀνθρώπων, ὥστε
δὲν ἐγκαταλείπουσιν αὐτοὺς, εἰ μὴ ὁ-
πόταν αἰσθανθῶσιν αὐτοὺς ἀνικάνους
ἤδη εἰς τὸ ἐκτελεῖν τὰς τυραννικὰς
ἐπιταγὰς των, εἰς τὸ ἐσχατὸν δηλονότι
γῆρας ἀφίπνους αὐτοὺς κακῶς ἔχον-
τας, διὰ νά ἐξασκήσωσι τὴν τυραννίαν
των ἐπὶ ἄλλων.

Ἐντεῦθεν μεταβαίνουσιν εἰς ἄλλο

ζήτημα· διότι, παραδεξάμενος ὁ Κριτόβουλος τὰς θεωρητικὰς περὶ οἰκονομίας γνώμας τοῦ Σωκράτους, ζητεῖ ἤδη νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν πρακτικὴν αὐτῆς μέθοδον, ἐφ' ᾧ ἐπικαλεῖται τὰς σοφὰς τοῦ φίλου του γνώμας· παραπονεῖται δὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι, μήπως φρονῇ αὐτὸν ἱκανῶς πλούσιον καὶ διὰ τοῦτο δὲν σοχάζεται ἀναγκαῖον νὰ τῷ διδάξῃ τὰ σοφὰ τῆς οἰκονομίας μαθήματα. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἐναντιοῦται ἐπιμόνως εἰς τὴν ιδέαν ταύτην, λέγων μάλιστα ὅτι τὸν νομίζει πολλὰ πένητα, καίτοι ἑκατονταπλάσιονα ἑκείνου κεκτημένον· ἀποδεικνύει δὲ τοῦτο ἀπαριθμῶν τὰς ἐκ τῆς κοινωνικῆς θέσεώς τοῦ ἐπιβεβλημένας αὐτῷ δαπάνας. Διότι, λέγει, σὺ ὑποχρεοῖσαι καὶ εἰς τοὺς θεοὺς νὰ θύῃς πολλὰ καὶ μεγάλα, καὶ ξένους νὰ δέχῃσαι μεγαλοπρεπῶς, καὶ τοὺς πολίτας νὰ δειπνίζῃς καὶ νὰ εὖ ποιῇς, καὶ εἰς τὴν πόλιν, ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης, νὰ τελῇς μεγάλα· ἵπποτροφίας, καὶ χορηγίας, καὶ γυμνασιαρχίας, ὅταν δ' ἐμπόλεμος γένηται, καὶ μισθοὺς τριηραρχίας καὶ εἰσφορὰς, ὅσας δὲν εἶναι εὐχολον νὰ ὑποφέρῃς τις. Συγκρίνων δὲ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν πρὸς τὴν ἑκείνου, εὕρισκει αὐτὴν πολλῷ μείζονα, ὥς ἀπὸ ἡλίου μένην μὲν πρῶτων τούτων τῶν δαπανῶν, ἐπαρκυῖσαν δὲ εἰς τὴν λιτὴν καὶ αὐτάρκη αὐτοῦ διαίταν. Ὁ δὲ Κριτόβουλος ἐπαναλαμβάνει τὴν πρότασιν τοῦ νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν τοῦ πρακτικοῦ τῆς οἰκονομίας μέρους ἐξέτασιν. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης βραδέως καὶ λογικῶς χωρῶν, γαίρει μὲν ὅτι ἔτὸν Κριτόβουλον νὰ αἰσθανθῇ τὸ ἀναγκαῖον τῆς οἰκονομίας, ὁμολογεῖ δὲ τὴν ἀπειρίαν αὐτοῦ, λέγων ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίξῃ τὴν ἐπιστήμην αὐτῆς,

καθότι, οὔτε αὐτὸς ἐκτήσασθαι ποτέ τι, οὔτε ἄλλου τινὸς περιουσίαν διεχειρίσατο· ἀλλ' ὑπόσχεται νὰ παραπέμψῃ αὐτὸν εἰς ἄλλον ἐπιστημονέστερον καὶ ἐμπειρότερον ἑαυτοῦ, ὅπως διδαχθῇ παρ' ἐκείνου ὅσα ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ. Διότι, λέγει, παρατηρήσας πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει, τοὺς μὲν εὐποροῦντας ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων τοὺς δὲ ἀποροῦντας, ἐπεσκέφθην πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐπέισθην ὅτι τοῦτο προήρχετο ἐκ τῆς διαφόρου χρήσεως τῆς περιουσίας ἑκατέρων. Ἀπαριθμῶ δ' ἀκολούθως τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀποδεικνύει ὅτι, οὔτε οἰκίαν εὐχρηστον δύναται τις οἰκοδομήσῃ, οὔτε ἐπιπλά εὐχρηστα νὰ ἔχῃ, κἂν πολλὰ ᾧσιν, οὔτε οἰκέτας νὰ μεταχειρισθῇ, οὔτε γῆν νὰ γεωργήσῃ, οὔτε ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ λοιπῶν θρεμμάτων νὰ ὠφεληθῇ, εἰ μὴ ἐπίσταται οἰκονομεῖν πάντα ταῦτα. Συμβουλεύει δὲ αὐτὸν ἐὰν βούλεται ἐκ τῶν καλῶν παραδειγμάτων νὰ ὠφεληθῇ, ἵνα μὴ θεᾷται τοὺς ἐπιστήμονας ἑκάστου τοῦ ἄνω ρηθέντων ἐπιτηδευμάτων ὅπως ἐν ταῖς κωμωδίαις καὶ τραγωδίαις θεᾷται τοὺς ὑποκριτάς, οὐχὶ ἵνα γινῇ ποιητὴς ἀλλὰ πρὸς τέρψιν ἀπλῶς, ἀλλὰ μὲν οὖν ἐγρηγορότα καὶ προσοχὴν συντεταμένην. Προχωρῶν δ' εἰς τὰς σκέψεις τοῦ ὁ Σωκράτης ἀποφαίνεται ὅτι οὐδ' ἡ γυνὴ χρήσιμος καὶ ἀγαθὴ συνεργάτις τοῦ ἀνδρὸς δύναται νὰ γίνῃ, μὴ διδαχθεῖσα παρὰ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ὅτι οὐδὲ δίκαιον εἶναι νὰ αἰτιώμεθα τὴν γυναῖκα ἐπὶ τῇ ἀμαθίᾳ αὐτῆς, διότι φύσει ἡ γυνὴ ἀμαθὴς καὶ ἄπειρος παραδίδεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνδρὸς, ἐλάχιστα ἐωρακυῖα καὶ ἀκχεῖα, ὥστε εἶναι πολὺ θαυμαστότερον τὸ νὰ λέγῃ καὶ πράττῃ τὰ

λέοντα ἢ τὸ νὰ σφάλῃ. Καὶ τέλος ὅτι διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἁρμονία ἐν τῇ συζυγίᾳ, πρέπει ἢ τῆς γυναικὸς φύσις νὰ ᾖναι ὅλως ἀντίρροπος τῆς τοῦ ἀνδρός· διότι διὰ μὲν τῶν ἐξωτερικῶν ἐργασιῶν καὶ καμάτων τοῦ ἀνδρός ἔρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τὰ ἀγαθὰ, διὰ δὲ τῆς γυναικὸς δαπανῶνται τὰ τεταμιευμένα· ἅπερ καλῶς μὲν γινόμενα, αὖξονται οἱ οἶκοι, κακῶς δὲ πραττόμενα, μειοῦνται καὶ ἐξαφανίζονται.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνομολογήσας ὁ Κριτόβουλος τὰς τοῦ Σωκράτους γνώμας, ἐρωτᾷ ἤδη ποία ἐκ τῶν τεχνῶν ἐστὶν ἡ καλλίστη καὶ ἐπωφελεστάτη, καὶ μάλιστα ἐμπρέπουσα αὐτῷ ὡς εὐπατρίδῃ. Ὁ δὲ Σωκράτης ἐπαινεῖ τὴν ιδέαν αὐτοῦ, καὶ διακρίνει τὰς βαναυσικὰς ἀπὸ τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν, γνωμοδοτῶν ὅτι αἱ πρῶται εἰσὶ παντάπασιν ἀνεπιτήδεια ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ, ὡς ἐκθελύνουσαι μὲν τὰ σώματα, τὰς δὲ ψυχὰς ἀβρῶσαινουςαι, οὐδὲ σχολὴν παρέχουσαι νὰ συνεπιμεληταί τις τῶν φίλων καὶ τῆς πόλεως, καὶ νὰ ὑπερασπίζεται τὴν πατρίδα. Συνίστησι δ' αὐτῷ ὡς καλλίστην τὴν γεωργικὴν, ὑποστηρίζων τὴν γνώμην αὐτοῦ διὰ λαμπρῶν παραδειγμάτων· τὸ μὲν τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως, λέγων ὅτι ἐκεῖνος δι' αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ μέσου μέγας ἐγένετο, διότι ἴδιον αὐτοῦ μέλημα ἔθετο τὴν καλλιέργειαν τῶν δύο τούτων τεχνῶν, τῆς γεωργικῆς καὶ τῆς πολεμικῆς, καὶ ὅτι οὕτως ἰσχυρῶς συνήψε τὰς δύο ταύτας τέχνας, ὥστε τῆς μιᾶς εὐοδομένης νὰ συναύξῃ καὶ κρατύνεται καὶ ἡ ἑτέρα. Διότι διέταξεν, οἱ μὲν γεωργοὶ νὰ τρέφωσι τοὺς πολεμικοὺς, οἱ δὲ πολεμικοὶ νὰ ἀρήγωσι τοὺς γεωργοὺς, ὥστε ἀμφοτέρω νὰ συνενισχύ-

ωνται καὶ συναύξωσιν. Οὕτω δὲ κατάρθωσε νὰ καταστῇ μέγας κατὰ τὰ ἔσω καὶ τὰ ἔξω. — Ἔτερον δὲ παράδειγμα ἀναφέρει ἀνέκδοτόν τι περὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου. Ὅτι ὁ Λύσανδρος σταλλεῖς ποτε πρέσβυς παρὰ Κύρῳ τῷ νεωτέρῳ ἐδεξιώθη παρ' αὐτοῦ φιλοφρόνως, ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπεδείκνυνεν αὐτῷ καὶ τὸν ἐν Σάρδεσι παράδεισον αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ ὁ Λύσανδρος ἐθαύμασε τὴν τε εὐταξίαν καὶ ποικιλίαν τῶν δένδρων, καὶ τὸ εὐγώνιον τῶν δενδροστιχιῶν, καὶ τὰς ἡδέας καὶ εὐώδεις ὁσμὰς τῶν ἀνθέων, ἠρώτησε τὸν Κύρον ποῖος ἄρα γε ἦν ἐκεῖνος, ὃς κατεμέτρησε καὶ διέταξεν οὕτω πάνυ καλῶς ἕκαστα τούτων· ὁ δὲ Κύρος ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτὸς διεμέτρησε καὶ διέταξε πάντα ταῦτα. Τότε ὁ Λύσανδρος ἀποβλέψας πρὸς αὐτὸν καὶ ἰδὼν τὸ κάλλος τῶν ἱματίων ἅπερ ἔφερε, καὶ τῆς ὁσμῆς αἰσθανόμενος ἦν προέπεμπε, καὶ τὸ κάλλος τῶν στρεπτῶν καὶ τῶν ψελλίων καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου ὃν εἶχε, — Τί λέγεις, εἶπεν, ὦ Κύρε; ὄντως σὺ ἰδίαις χερσὶν ἐφύτευσάς τι τούτων; — Καὶ ὁ Κύρος, θαυμάζεις, εἶπεν, ὦ Λύσανδρε, τοῦτο; Ὁμνυμι εἰς τὸν Μίθρην ὅτι ὅταν ὑγιαίνω, οὐδέποτε ἐδείπνησα, πρὶν ἢ ἰδῶν ὡς ἐξασχῶν ἔργον τι ἢ πολεμικόν ἢ γεωργικόν. — Τότε ὁ Λύσανδρος ἀκούσας ταῦτα ἠσπάσατο αὐτὸν καὶ τὸν εἶπε. — Δικαίως, ὦ Κύρε, μοὶ φαίνεσαι νὰ ᾔσῃ εὐδαίμων· διότι ἀγαθὸς ὢν ἀνὴρ, εὐδαιμονεῖς.

Ἀλλὰ μὴ ἀρκοῦμενος καὶ εἰς ταῦτα ὁ δεινὸς καὶ εὐγλωττος Σωκράτης, πλέκει ἤδη καὶ αὐτὸς λαμπρότατον τῆς γεωργικῆς ἐγκώμιον. Διδάσκει δ' ἐν αὐτῷ καὶ πείθει ὅτι ἡ γεωργία οὐ μόνον αὖξησις οἴκου καὶ ἀσκήσις σωμά-

των ἐστὶ προσήκουσα ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ, ἀλλ' ἅμα καὶ ἡδυπάθειά τις καὶ πηγὴ πάσης εὐτυχίας καὶ ἀφθονίας. Διότι, λέγει, παρέχει τῷ ἐργαζομένῳ καὶ θεοῖς μεγαλοπρεπῶς θύειν, καὶ βωμούς καὶ ἀγάλματα κοσμεῖν, καὶ τὰ ἥδιστα θεάματα καὶ ὁσμάς ἀπολαύειν, καὶ πρόβατα καὶ ἵππους καὶ κύνας ἀδαπάνως τρέφειν. Παρέχουσα δὲ τ' ἀγαθὰ ἀφθονώτατα, καὶ τὴν ψυχὴν ἐθίζει καρτερεῖν καὶ ἀνδρίζεσθαι, ὥστε φέρειν καὶ ψύχη καὶ θάληπ, ἀναγκάζουσα καὶ πρῶτ' ἐγείρεσθαι καὶ σφοδρῶς πορεύεσθαι. Παρορμᾷ δὲ καὶ εἰς τὸ σὺν ὅπλοις ἀμύνεσθαι τὴν χώραν, διότι ἡ γῆ τρέφει τοὺς καρποὺς ἐν τῷ μέσῳ, ὥς τε νὰ τοὺς λαμβάνει ὁ ἰσχυρώτερος. Ἴδου κατ' ἕτερα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἀπαραριθμούμενα τῆς γεωργίας πλεονεκτήματα: — Τίς τέχνη, λέγει, ἱκανωτέρους καθίστηται τοὺς ἐργαζομένους αὐτὴν εἰς τε τὸ τρέχειν, καὶ πηδᾶν, καὶ ἀκοντίζειν, παρὰ τὴν γεωργίαν; Ποία δὲ τέχνη ἀντιχαρίζεται πλείονα εἰς τοὺς ἐργαζομένους; Ποία δὲ φιλοξενεῖ τοὺς φίλους πλουσιώτερον; Ποῦ δὲ δύναται τις νὰ διαχειρᾷσθαι ἐν πλείονι ἀφθονία πυρὸς καὶ θερμῶν λουτρῶν παρὰ εἰς τὰ χωρία; Ποῦ δὲ εὐχαριστότερον τερπόμενος μὲ ὕδατα ψυχρὰ καὶ αὔρας γλυκείας καὶ σκιάς ἢ κατὰ τοὺς ἀγρούς; Τίς δ' ἄλλη τέχνη πρεπωδεστέρας ἀπαρχὰς παρέχεται εἰς τοὺς θεοὺς, ἢ ἐορτὰς πληρεστέρας ἀποδεικνύει; Τίς δὲ προσφιλεστέρα τοῖς οἰκέταις, ἢ ἡδυτέρα τῇ συζύγῳ, ἢ ποθεινότερα τοῖς τέκνοις, ἢ εὐχαριστότερα τοῖς φίλοις; Καὶ ἕτερον δὲ αὐτῆς πλεονέκτημα ἀνευρίσκει ὅτι καὶ δικαιοσύνην διδάσκει τοὺς ταύτην ἀσχοῦντας: « τοὺς γὰρ »

» ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ. » Προσέτι δὲ καὶ τὸν κοινωνικὸν τῶν ἀνθρώπων σύνδεσμον συγκρατεῖ καὶ ἐπιβρῶνύει, ἐπειδὴ διὰ πολλῶν χειρῶν ἐνεργεῖται, καὶ ἐν καιρῷ ἀμύνης ἀναγκάζει τοὺς ἐργαζομένους νὰ συμβοηθῶνται σὺν τοῖς ὅπλοις. Ἐπισφραγίζει δὲ τὰ ἐγκώμια αὐτῆς ὀνομάζων τὴν γεωργίαν μητέρα καὶ τροφὸν ὅλων τῶν ἄλλων τεχνῶν. — Ὑποβαλόντος δὲ τοῦ Κριτοβούλου τὴν ἐνστασιν ὅτι πλείστα εἰσι τὰ τὴν γεωργίαν σρεβλοῦντα, οἷον αἱ χάλασαι, καὶ οἱ ὑπερβολικοὶ αὐχμοὶ, καὶ ὄμβροι, καὶ ἐρυσίβαι, καὶ νόσοι θερμμάτων καὶ ὅσα ἄλλα ἀδύνατά ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ προνοῆσαι, ὁ Σωκράτης ἀντικρούει τὴν ιδέαν αὐτὴν, λέγων ὅτι τὰ τοιαῦτα ὁμοιάζουσι μὲ τὰς πολεμικὰς πράξεις, καὶ ὅτι οἱ σώφρονες ὀφείλουσι νὰ θεραπεύωσι ὑπὲρ πάντων τῶν κτημάτων αὐτῶν τοὺς θεοὺς καὶ εἰς αὐτοὺς μόνον ν' ἀναθέτωσι τὰς ἐλπίδας των.

Ἐνταῦθα ἐπανέρχεται καὶ αὖθις ὁ Κριτόβουλος εἰς τὴν προηγουμένην αὐτοῦ πρότασιν καὶ παρακαλεῖ τὸν Σωκράτην ἵνα διεκπεράνη ὅσα περὶ τῆς οἰκονομίας ἀπέλιπεν. Οὗτος δὲ πρῶτον μὲν γενικὴν τινα ἀνακεφαλαίωσιν ποιεῖται τῶν εἰρημένων, ὥς ἀκολούθως: — Ἐδοξεν ἡμῖν, λέγει, ὅτι ἡ οἰκονομία ἐστὶν ἐπιστήμη τις· ἡ δὲ ἐπιστήμη αὕτη ἐφαίνετο νὰ ἦναι ἐκείνη, δι' ἧς οἱ ἄνθρωποι αὐξάνουσι τοὺς οἴκους των· οἶκον δ' ὠνομάσαμεν πᾶν ὅ,τι κέκτηται τις· κτήσιν δὲ ἐκαλέσαμεν ὅ,τι ὠφέλιμον ἐκάστω εἰς τὸν βίον ὑπάρχει· ὠφέλιμα δ' εὐρωμεν πάνθ' ὅσων ἐπίσταται τις τὴν χρῆσιν. Ὁμολογήσαμεν δ' ὅτι οὔτε πάσας τὰς ἐπιστήμας ἐστὶν εὐκόλον νὰ μάθῃ τις, οὔτε πρέπουσι πᾶσαι εἰς τοὺς ἐλευθέρους, ὥς αἱ βα-

ναυσικαὶ τέχναι, αἵτινες καὶ τὰ σώματα καταλυμαίνονται καὶ τὰς ψυχὰς καταγύνουσιν. Ἐκρίναμεν δὲ, λέγει, τὴν γεωργίαν ὡς ἐργασίαν ἀρίστην καὶ πρεπωδεστάτην ἀνδρὶ καλῶ καγαθῶ, καὶ ἐπαναλαμβάνει συντόμως τὰ τῆς γεωργίας ἐγκώμια. Ὁ δὲ Κριτόβουλος συνομολογεῖ τούτοις καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸν τρόπον τῶν οὕτω γεωργούντων, ὥστε ἀπὸ τῆς γεωργίας ἀφρόνως ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια, ἣ ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὴν πρακτικὴν τῆς οἰκονομίας μέθοδον. Ὁ δὲ Σωκράτης δοῦς ἤδη πέρας εἰς τὰς θεωρίας αὐτοῦ, ὑποδείκνυσιν εἰς τὸν φίλον, καθὰ τῷ ὑπεσχέθη, ἔμψυχον ὑπόδειγμα πρακτικῆς οἰκονομίας, διηγούμενος πρὸς αὐτὸν τὸ σύστημα ζωῆς καλοῦ καγαθοῦ τινός Ἀθηναίου, Ἰσχομάχου καλουμένου, εἰς οὗ τὴν ἐπίσκεψιν προσῆλθεν ὑποκινήθεις, ὡς λέγει, ἐκ τῆς γενικῆς τῶν πολιτῶν φήμης, ἀποδιδούσης τῷ Ἰσχομάχῳ τὸ σεμνὸν ὄνομα καλὸς καγαθός. Τὸν ἐπαγωγὸν καὶ διδακτικώτατον τοῦτον διάλογον τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ἰσχομάχον μέλλομεν καὶ ἡμεῖς ἐν περιλήψει διεξελθεῖν ἐν τοῖς ἑξῆς.

(ἀκολουθεῖ).

Ξ. Ι. Α.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΟΜΗΡΟΥ.

Ὡς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἀπαντῶμεν τὸν πέμπτον αἰῶνα πάντων τῶν προγενεσέρων ὑπερκείμενον, καὶ πάντων ἐκείνων δραστηριώτερον καὶ ὄντως ἐνεργητικόν, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐποχῇ ἐμφανίζεται ὁ δέκατος ἑννατος αἰὼν πολλῶ ὑπέρτερος τῶν πρὸ αὐτοῦ.

Οὗτος ἐστὶν αἰὼν τῆς προόδου· αἰὼν τῆς παιδείας· αἰὼν, ἐνὶ λόγῳ, τῆς ἠθικῆς μορφώσεως καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὅσον ὁ ἄνθρωπος προσοδεύει καὶ ὁ νοῦς ἀναπτύσσεται, τοσούτω μᾶλλον καὶ ὑπὸ τοῦ εἰδέναι φλέγεται. Ὁ ἄνθρωπος φύσει οὐδέποτε ἀρκεῖται ἐμμένειν, ὅπου ἂν εὕρισκται, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ, ὅπως πελλαπλασιάσῃ καὶ αὐξήσῃ βαθμηδὸν τὰς γνώσεις αὐτοῦ. Οἱ πάντες σήμερον ἐργάζονται, ἕκαστος ἀνελόγως ἢ ἔλαχε θέσεως καὶ φυσικῆς δεξιότητος. Καγὼ, καίτοι ὅλως ἄπειρος καὶ ἀσθενής, ἐννοοῦσα ὁμῶς τὴν ἐργασίαν ὡς γενικὸν καθήκον, τολμῶ μετὰ τινα μελέτην καὶ σπουδὴν, ἀνελόγως τῶν δυνάμεών μου, ὅπως ψελλίσω ὀλίγα τινα περὶ τοῦ γενάρχου τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ Ὀμήρου, ἀφοῦ πρῶτον ὑποβάλω συνοπτικῶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ σεβαστοῦ κοινοῦ, ὅ,τι ἠδυνήθην ἵνα συλλέξω περὶ τῆς βιογραφίας αὐτοῦ.

Ὁ Ἡρόδοτος πρῶτος συνέγραψε τὴν βιοτὴν τοῦ Ὀμήρου. Ὁ πατὴρ οὗτος τῆς ἱστορίας ἤκμασε περὶ τὰ 500 Π. Χ. ἐγεννήθη ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς ἀποικίαις, ὡς ὁ Ὀμηρος. Καίτοι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Δωριέων γεννηθεὶς, ἐξέμαθεν ὁμῶς τὴν Ἰωνικὴν ἐν Σάμῳ, καὶ συνώκειώθη μετὰ τοῦ Ἰωνικοῦ πνεύματος ἀρίστα. Ὅθεν δυνάμεθα δι' ὅλων τούτων τῶν διδομένων ἵνα θεωρήσωμεν αὐτὸν μάρτυρα ἀξιοχρεῶν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ὀμήρου, εἰς παραδεχόμεθα αὐτὸν ὡς συγγραφέα τῆς βιοτῆς αὐτοῦ. Διότι ἦτο ποτὲ δυνατόν ὅπως ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύῃ ποιητοῦ, οὗ περὶ ἣ ὑπαρξίς δὲν τῷ ἦτο γνωστή; Ὁ Ἡρόδοτος λοιπὸν ἐκ τῶν ὑπολογισμῶν, τοὺς ὅποιους κάμγει, φαίνεται